

8957
RÄNDAJA

NUMINERVA AJAKIRI

N° 2

6^e detsember 1922 a.

Sisu:

1. Noorik - Kirve
2. Blusa ladus - M. a.
3. * * * - R. Umbroa.
4. Meino - R. Umbroa
5. Suur püksi pool -
K. Almunid
6. Suur sõjamälestused -
K. Saas.
7. Blusa - Kirve
8. Toimetusest.

P29485

Noorile.

Noorsoolükkumisest ei saa meil Eesti seltskond, vaid ka õpilaskond aru. Lühtsalt - ta ei tahagi aru saada. Ta näeb noorsoolükkumises midagi anti-paatlikku, mis mitte ei vasta moraatile. Küllalt sarnasteisist väiklusist, mis pole vastavad noorte ideaalidele. Mõnes allume kombel, mis ei vasta reaalsusele. Meie noored peame looma midagi uut, ilusat, ainult siis on meil edu.

Lüüani on noored jäänud võraks noorte ühinguile, tema ideaalist ja püüetest mitte küllalt aru saades. Sellega on nad võraks jäänud mesele. Ühingu lüüge olla - peetakse ainult uhkuseks ja minnase oma passiivsusega isegi nii kaugele, et võimata ühinguil tegutseda. Noored! Kõõ ei saavutata eesmärke. Käed külge! Ainult siis püsib riiskond püsib Eesti. - Meie, noored oleme tema saatuse määravad.

Virve

Elu saladus

Anduge töö! kui olete töös,
Anduge mängul! kui mängude viis!

Kui kogu su hing, kogu su jõud
On mängus või töös, siis asjadel edu ja sõud.
Määratud aeg igal töö, igal teol.
Edu suurim siis töös ja raskesti veel.
Minutid piirva, kasula need!
See õnnelik viib, see rõõmude teid.

Ingliskeelset M. A. Stodart'i
järele vabalt N.

Ühisates loimavad elumust abutavad
lained, jildudes küngele vaktu, hävitades elulaevu
tuurmise jõutum, küb adudes vahusisse mängu.

Kaigutavad sügarused, täis pilkast pimedust, kohutavad õndsust, õnnistavad vihasema laine vahel must paistavad karid kui üksikud hambad pe... is mädanenud eestasadu vastu pürjeda jale; peidavad endid süs rullu vahusse ja ilmuvad unesti suurem ühikuumutajatena laevnikile...

Viitsutus. Laevnik lendub tukandeks t... riks kui alles kaugelt paistab rannavär... Kä... aldades vajub laineisse sõudja... Ja võitleb, piinab rannale, mis võluses kauguses, kulutades energiat võimast; kuid saugib varsi rammu, langeb tüürnik sügarasse kauda, mille määratud saatus kaarmim... Ei, ei taha langeda veel! Veel ihkab elu noorustules hõõguv rind. Veel tahab ta vaevelda, edasi võidelda elu halastamattuga... Ju kadumas jõud... Saavad lained ohvi nõrkust neelates teda. Veel tõuseb nõrk noorik näsi, vaatavad võimist nõrda silmad "Jumala ilma", kus elada armas! Veel kutsus in appi, kuid aitajaks mässavad lained... Vab laevnik tõmmi kumruva muusikasaatet sügaruse haidelt vares. On nade-nd, unustud ta ta tühine du... A. Simba.

Heino (Järg)

Nuttab nooli Heino, hirmuladus varuseid, kes
otsivad hommikueinet tänarailt rogu
nud jätiseist. Kostavad vastu talle häälid
võimsamad, mõned lauluvriisi jorutused, kui astub
noolimaja. Need vastinud temale, nuulatus emalt,
kuid mõni minut hiljem „jorutab“ ka temagi,
unustades mõtteid, mis sihtelugu noormarad ta aju,
igapäise, kui ka tulevase elu pärast. Ta rohkamb
mõnereis tunnims silmapilgeli, soovides olla tiisti sar-
vune, mitte mahajäänud kaaslasist. Lõpevad
tunnid, ruttab ta koju, on jällegi endine, muutu-
nud palju liiki keisel kodutul.

Ta unistab varsti laua ääres, es laktine
raamat, mille tähed nooga karanud ta silme
es Lesginkat tantsima; Sellepärast vaadata
sinna võimata. Kuid mõttes tal mõtguvad lood
kurvemad.

„Nii pean ma koju jääma; sest puudub
jäud noolitamisens, puudub raha, see võim
nummaardavad kõik, nelli järele ihaldavad noor, tak-

tes olla ta püemehed, kuid süiski viltsamad orjad
ta üs.

Ja üs ei rummarda teda, üs pole õi, sel
võimata elu, see pole midagi.... Tahtsin elada teisiti
koigist, vabastis end orjusest, nüüd selgub kõik...

Taskesti avaneb üms, kust lähel panematull
Heinast astub sisse aumpilvede kural vanaldane
naistrahvas, mäkitud suurätinusse; nagu kartes
jäab ta seisma üsed tuba. Vümanus rõhatab ta.

Kuuleb Hünõnda. Näet vaadates võrast ja
sosistab: "Ema!"

"Kas vaba juba noolist?"

"Jah! Kuid miks tulid tänä süa?"

"Tulin nõjavüma sind, sest tead, ma ei suuda
üksi teha nõgu koduseid talitusi. Jäi raskesti haiguis
õnu, üs püemehena ja isana sulle, ning sellepärast pead
nõgu tulema, seniks kui paraneb ta, ehk kui sureb, sest vähe
lootust elu peale. Pead jääma nükanaks, kui tulib
vend sõjaväeteonistusest. Ma ei saa ju üksi...."

Mü süs pean olma püemehena kunni tulib
vend ja süs? Süs sul asens rikkale, elraegsers rakk-
Võimatu suue eniseohverdamine. - Ma ei kannata

ojust. Glage nitas lattu. Mul sun ad aatid
peas, kui sonnida kargiga sonnikut. - Matka jumala.
muidu energiat igasse argitäid! Takin õppi
sipüüda, kaugemale, sinna teada...

"Kust võtad siis rooli?"

"Laenan!"

"Kes laenab sulle, poisikesele, kel ainult
mida võib nimetada omaks, kes elanud parasüdinna
teiste kulul siinmaal! Mis peab laenatase sulle?"

Jäab mõttele Heino. Mingis-guni aimdus
asub tammasse...

"Olgu, tule, kuid paariks päevaks"

Ta söidab... Jgale poole tinnur viimtanuu
külm näpistab Heino jalguid, et pundarad need
kui olenis löödud nile paku tugevat kãmbla hoopki.
Si aita sunn nasuk millesse piüiab tinnuda ta
sügavamale liab vallne külm ta ninasta, mida
näpistun rannuna.

Võimal... majad, kãst-
opuunat, neist kãrju osundol... kui olenis temal viimane
hãltsõid süü... pisar rõõmsana na-
suraste nina tãidu... walaanes

loodars veepärliks ... Kuid ta jääb üksi üma-
sama üksi, kui lumel Heino end roodus.

„Ema, kas jätkub rooliraha Sul minu jaoks?”
sõnab änni Heino.

„Ei tea, kui jõuad niipalju liolada!”

„Palju pean ma siis töötama?”

„Kui jõudu sul!”

„Ja muidu ei saa pennigi!”

„Mil' olen see lanud seda, kui anda võimalik?
Oled arusaaja, näed inegi kuidas lood ... Püüan
siiski liolada sind, et saad liolada rooli.”

„Kui ilikooli tahan minna, mis siis?”

„Pead jätma säärased mõtted, ehk tegema
seda omal jõul, ma...”

„Siis ei suuda ma na enam edasi sõita!
Laval töötasin nii palju, et süüa saan...”

Vabastab koskust end Heino; kargab maha
velli ja vullab tagasi, kuna nõrkumist jõule vaa-
tab temale emal.

„On sa teinud Heino?”

„Edasi sõidab emal. Tal pole aega vaadata

rauem; kuid närib südames midagi...

„On nõue ta? Või lub seda kool? Või...

Või... Oli abati nü häa mu vastu, kuid arusaama-
tu täna... Nöö!”

Tundub ka tume Heinos, et oli teinud nü, et ei
suutnud ta mahapsuuda sarnad ägedust. Tä möt-
leb veel järele jõusta emale, kuid kadunud sa...
Paistab talle naljana tõde.

Lügab edasi. Kadunud kooraga mõtteid peast,
on muutunud ta masinaks, mida sunnib lüruuma
mootor, mis tormab mööda maarahist, inimustel kuid
tähelepanemata jättes, mille vastastikk üga orgaaniline
ollus, mille mootor töötab bensüünita, kuid millele süüsi
tarvib üht- loetu, et ei lõpeks energia orgaanilisest
rattaist...

„Kuhu nü nüristi?“, peatab vastutulek naasõppur
„Kus lõpeb te...!”

Rohkem ei kuule Heino, Need sõnad täht-
suseta emale, samuti, kui nende kõnelejalagi.

Peatab tuttavas toas, kus süüsiad oma-
pärane, kus vübins ta igavest.

Lamavad laual mitmesugused paberid, rau-

matud, kuid soub ta, sest tuis hingus ei lase istuda
rahuliseult. Püüab kirjutada midagi, kriipsutab ma-
ha selle. Murrab siis natni pliiatsi, visates türid pu-
ruskorvi ja astub siis tänavale, selga tõmmates tali-
rüüded soojemad.

"Kõju", pomiseb ta, saates pilme raugemale nide-
vikku, kus liiguvad ünnikud kogud, naerdes lõbuselt
- Tuhvatarse! "

"Heino sammub eesasi pomisedes: ei, nael süske.

"Peata! Kuhu nüüd?" hüüab eesimall maja-
unselt make titarelapse hääl

"Otsima lösidust elust!... Rahustust isunda-
le!"

"Kõnele selgemini!"

"Ma ei tahaks peatada, sest vastiruna täna
püsimine. Kuid võin süske peatada, sest puudub
vindel eesmärk!"

"Mis juhtunud, et oled saamane? Kuhu ra-
dunud su endine lõbus hing, r. s mõne nä. ala esol,
meie viimsel nohtamisest oli sinus? Kuis suudad ela-
da nägumaluma kõigi", kogu nädalad pole täna."

Ei tule kunagi minu poole? Endised. lõbusad
momentid, kuhu jäänud need?..

„Sinna, kus jäänud kõik! - Kuula kuidas
peaksid külma kültsais sinu paljude praegu, see
võitades laimans neid, sest väinud need. ta
elumajadus. Kuid saavad tule külmetanud
kasu. Vaata kuidas sumardavad puud, kui da-
elavatena tormis, olles süski pealt näha surnud.
Aga nendes voolab süski elumahl, ja võib olla, imel-
ahne külmetatud paljude endasse selle mahta, kai-
sutades neid liig külmal, suures joovastuses, et ei
ärka neist mitmed - kuivavavad kevadel... Kan-
navad vassi laiati nende kuivanud saad, lõpus
na liiv, rütmil, ihnusoid, kui iga kopik kui
king, tundes aini: et tule neist, või ehk teavad vai-
sed seda suurus juudus... Kuhu jäänud need?
On süüdi mit, et peavad vainselt kuulama, kui
puudil kalastamatu külma nende südamesse, et pe-
vad alla andma vaenlasele, või llemata, vagusi,
häälitumatu... Mäletavad inimesed seda puud
mõne aasta esi veel? Tunnivad rõõmu temast

asajaad! Väivuseks null, seni kui mõnda aega
gitsel tuli varastel raagus. Kuid nad tunne va-
süs rõõma külma hävitavast jõust, mille puud-
kavem, ei kesta mist mälestus. Oli see ju tühi ne
pidi sündima nii, peab sündima seda ta selts-
lastega.... Vana käänu asumele kasvavad need
võsud, mis pole küll elnaja sarnased, on viltsad,
pisukesed ta rõval, natavad süski pundura ast,
et ei jää tühya kohta sinna... Sarnane ka mi-
nese saatus...

"Heino! mis väärised enne sarnast?"

"Sa oled küll endine lõbutsev tütarlaps,
kuid mina pole mitte Heino ses kujus, kui nägid
ennem. — On juhtunud paljugi, millest kõneldi
mõttetu... Igaks valmistagu endale en ed!...
Vilts, kes püüab edasi lesta najal!... Ma ei lähe
vabandage, rakutud täna mu mõtted! — Kä-
gimise!"

Heino... ma ütlesin Heino, sest...
kõndamine... mõtted...
on sunnitud...
Umb

Tõusva päinuse poole.

Meil palju meeldivad on sellen nurjan ilma
Lai, vaba meri - unistuse maa.

Nais iluduste sätendavad silmad -

Viin köits ja riik meeldivad meil k...

Me naerame, vanume, palume, neame;

Me sööme ja joomme - me naudinguid peame.

Ja alles hilja võit märkame - tunnume -

Et te pealt rabasu hälbunud olime;

Kuus kaome, vaome, surmale hüübime

Nü rändame nõik kind rakumaale -

Laiilt vaatame tõusva päinuse poole.

Kal muneid.

Minu sõjamälestused.

Järgi K. Lass.

Mu silmis valitses prüuse loit ja sidames
hoovas palavam elu!-

Iga silmapilke meid ligemale varisenud aegade
võitlusplatsile ja Sakala langenud müüriüle vür. Hingus
oli rask - jalad ju tammusid sõjalävele. Kodu ei ol-
nud enam... Ent süüski paisis tüürieni Eestit - ka-
pirene vabansaarate oyade maad; ning muu oli
võõras... hiljuti saanud seks. Ümbritseval vabal maal
hülgasid pettunud lumehelbed ja eemal prassus rui-
mataadi pigistusel vuest läbimbumid jää.. Nad
sorrisid õnne tumedasse tulevikku kaduvaile kalve-
lasile. Ja siis oli kõik vaikne nagu pühapäev järgnen
hommik... Päike uttas kuulrüürelt lõunasse. Istusime
kraarikaldale lõunat sööma, et siis kergemalt maha
kormatega edasi liikuda. Eemalt kostsid suuetüki
paugud, andus tumeistust sõjapiirkonna lähidusest...
Kotid selga „vatelonid“ puusadale, ning alga st-

me söömavahet, et vutem silmasõga näha
veriseid lihaliike, mis rebitud nunnadest, kes
praegu loovad oma hõiskava elu isamaa-
allarile.

Mt. ' joonnis haavatud jänes, kes verest
kuivades tule nunnus ja suu. Talle ligine du kar-
jatas las ümast nõnda elu. See oli suurele mäi-
stitud loomakuse vaim... Missugune raskus
rammestas lihaksed ja hoidetas rasked tund-
m... nõnda ... südamesse asus võikane
õigisöö. pää ei suutnud seedida mitteid, mis
lägu karmalised vehklesid ajus. — Ideaalid olid
natastroofiliselt segamini paisatud, ning hul-
kused laavaste kõrguses ringi. Ma ei näinud
enam hiljuti raiitud sihti, tud ega eemarki, mille
kasuks töötada, millele elada, mille ees ohverdada
oma võtsema-loõvat nooruslist elu - - - !

Elu.

Mis on elu? -

"Elu on võtlus," vastab luuletai.

"Kuid miks on ta võtlus? - Miks pole ta midagi muud? Miks pole ta magus unistus, miks pole ta armastus!?" -

Ta on kindel nii ja peab nii olema.

Terves looduses valitseb võtlus olimasoleu eest,

Miks ei pea elugi võtlus olema?

üks hävitab tehti, teine - teist, ja täielikum hävitai on inimene!

"Aat", see on elu sümb ool! ...

Vire.

Teadaanne.

Ühing "Minerva" palub omi liikmeid
liikmemaksu (25 mk) ära tasuda.
Liikmemaksu võtab vastu laekahoidja
A. Paju.

Toimetusest.

Pöörame nõrkide kaasõpilaste tähel-
panu selle peale, et tööd mis ajakirja
"Rändaja" toimetusesse saadetakse, tulevad
selgelt ja arusaadavalt kirjutada.

P. R. gümnaasiumi

Kunstiräitlus

peetakse 10. det. 1922 a. P. R. G. ruumis
Uue-Põltsamaal.

Vastutav toimetaja Ed. Aron
väljaandja A. Ü. "Minerva"

